

T: Cesarstwo rzymskie – notatka

1. Rzym pod rządami Juliusza Cezara 49 – 44 r. p.n.e.

- a) senat nadał Cezarowi tytuł imperatora – zwycięskiego wodza
- b) senat nadał Cezarowi tytuł dożywotniego dyktatora – stał się faktycznie władcą choć nie koronował się na króla i zachował pozory republiki. Republika przestała jednak istnieć.
- c) reformy Juliusza Cezara
 - zwiększył liczbę senatorów ograniczając w ten sposób znaczenie dawnej arystokracji
 - osiedlał kolonistów rzymskich w koloniach
 - nadał części mieszkańców kolonii obywatelstwo rzymskie
 - wprowadził nowy kalendarz – kalendarz juliański
- d) **Cezar 15 marca 44 r. p.n.e. został zamordowany (idy marcowe)** przez senatorów, przedstawicieli starej arystokracji niezadowolonych z wprowadzanych zmian

2. Wojna domowa po śmierci Cezara 44 – 42 r. p.n.e.

- a) strony konfliktu:
 - zwolennicy Cezara, którzy chcieli pomścić jego śmierć – **Gajusz Oktawian, Marek Antoniusz, Martek Lepidus; w 43 r. p.n.e. zawarli II triumwirat**
 - mordercy Cezara, zwolennicy dawnej republiki
- b) **w 42 r. p.n.e.** zwolennicy republiki zostali pokonani **w bitwie pod Filippi**
- c) II triumwirat podzielił państwo między siebie – rządy trojga

3. Wojna domowa między członkami II triumwiratu

- a) śmierć Marka Lepidusa doprowadziła do konfliktu o władzę między Oktawianem Augustem a Markiem Antoniuszem
- b) **31 r. p.n.e. bitwa morska pod Akcjum** – wojska Marka Antoniusza i Kleopatry poniosły klęskę. Skutek – Gajusz Oktawian przejął kontrolę nad całym państwem i przekształcił Egipt w prowincję rzymską.

4. Gajusz Oktawian w 27 r. p.n.e. utworzył cesarstwo rzymskie

- a) Gajusz Oktawian został **pierwszym cesarzem rzymskim** jako **Oktawian August**
- b) przyjął tytuły lub pełnił funkcje:
 - August – boski, wywyższony przez bóstwo,
 - Cezar – na cześć Juliusza Cezara; od tego tytułu wywodzi się „cesarz”
 - princeps senatus – pierwszy spośród senatorów; przewodził senatowi, mógł go zwoływać, sporządzał listę senatorów
 - pontifex maximus – najwyższy kapłan
 - przejął uprawnienia:
 - ✓ trybuna ludowego – miał prawo weta wobec uchwał senatu
 - ✓ konsula – najwyższa władza wykonawcza i władza nad prowincjami
 - ✓ cenzora – sporządzanie listy senatorów
- c) Oktawian August zachował **pozory republiki**:
 - pozostawił senat i część urzędów republikańskich np. urząd konsula, cenzora czy trybuna ludowego choć utraciły one wcześniejsze znaczenie – cesarz przejął ich funkcje
 - zlikwidował zgromadzenie ludowe

- d) Oktawian August zmienił ustrój Rzymu. Wprowadził **ustrój pryncypatu** – forma monarchii rzymskiej(cesarstwa) polegająca na skupieniu władzy w rękach cesarza przy zachowaniu pozorów ustroju republikańskiego. Trwała do czasów panowania cesarza Dioklecjana (284 r.)
- e) reformy Oktawiana Augusta:
- zreformował system podatkowy zapobiegając dalszym nadużyciom
 - zreformował system zarządzania prowincjami
 - wprowadził rozdawnictwo zboża
- f) cesarz dbał o rozwój prowincji :
- pozwalał ludności zachować własną kulturę, obyczaje i religię,
 - nadawał obywatelstwo ludności prowincji,
 - przedstawiciele arystokracji prowincjonalnej mogli zasiadać w senacie i pełnić urzędy w cesarstwie rzymskim, również te najwyższe
- g) **romanizacja** – proces polegający na przyjmowaniu przez ludność prowincji kultury i obyczajów rzymskich, prawa , religii i języka łacińskiego. Proces ten miał miejsce w zachodniej części cesarstwa. We wschodniej części doszło do hellenizacji.

5. Cesarstwo rzymskie w I – II w.

- a) rozwój terytorialny cesarstwa rzymskiego w I i II w. – granice cesarstwa oparły się na Dunaju i Renie, przyłączono Anglię.
- b) od II w. cesarstwo rzymskie zaczęło budować system umocnień wzdłuż granic tzw. **limes** – system wałów, murów, obozów wojskowych. Głównym celem stało się utrzymanie posiadanego terytorium.
- c) **urbanizacja** cesarstwa – proces powstawania i rozwoju miast. Miasta w cesarstwie były wzorowane na Rzymie – naśladowano architekturę, rozrywkę, sztukę.
- d) w 212 r. cesarz Karakala nadał obywatelstwo rzymskie wszystkim mieszkańcom cesarstwa.
- e) romanizacja i urbanizacja cesarstwa, rozwój gospodarczy i kulturowy, rozbudowa dróg łączących całe państwo, rozwój handlu, były możliwe dzięki pokojowi wewnątrz państwa – **Pax Romana**.

6. Cesarstwo rzymskie w III w. – kryzys wewnętrzny

- a) liczne wojny domowe i rywalizacja o władzę cesarską,
- b) coraz częstsze najazdy plemion barbarzyńskich,
- c) coraz większe znaczenie gwardii cesarskiej – pretorianów
- d) **wprowadzenie ustroju dominatu przez cesarza Dioklecjana w 284 r.** miało zreformować państwo
- cesarz władcą absolutnym,
 - wprowadzenie kultu cesarza – został uznany za boga,
 - przyjęcie wschodniego ceremoniału dworskiego